



Två arbetsplatsprogram kommer att sänka sjukfrånvaron i kvarnen

Arbetsplats: Frebaco Kvarn AB. Lidköping
Kontaktperson: Jan-Olof Sjöblom, tel. 0510 - 601 10
Arbetslivsfondens handläggare: Sven-Erik Johansson, Skaraborgs län
Skribent: Tomas Persson

Sammanfattning: I två arbetsplatsprogram har Frebaco Kvarn AB gjort en rad förändringar av den fysiska arbetsmiljön. Tunga lyft, fysiskt påfrestande arbetsställningar och monotona arbeten har byggts bort. En betydligt bättre och mer dammfri miljö har blivit en del av resultatet.

Bakgrund

Fallstudien består av två godkända arbetsplatsprogram. Det första genomfördes under åren 1992 - 1993. Det andra genomförs under 1994 - 1995.

Frebaco Kvarn AB är ett modernt kvarnföretag. Verksamheten har utvecklats kraftigt från att endast ha tillverkat ett fåtal produkter, till dagens produktion av matvete, råris, havregryn, müsliprodukter, olika sorters mjöler, mixer och sojamjöl. Försäljning sker till industri och konsument. Årskapaciteten ligger på 20.000 ton mjöl och gryn, och man bedriver utveckling av nya spannmålsprodukter.

Frebaco Kvarn AB som startades 1981, Swebaco AB och Frebaco Fastighets AB är dotterbolag till Frebaco Förvaltnings AB vilket ägs av två privatpersoner. Företaget är alltså helt privatägt och svenskt.

Projektens totalkostnad 11 190 000 kronor fördelade med 5 770 000 för program nummer ett och 5 420 000 för program nummer två. Det totala bidraget från Arbetslivsfonden är 1 243 000 kronor.

Arbetsplatsprogrammen genomföres under tiden 1992-04-01 - 1993-03-31 respektive 1994-04-18 - 1995-07-01.

Företagets omsättning var 1991, 102 miljoner kronor. Den hade 1994 stigit till 120 miljoner. Antalet anställda är 30. I det första arbetsplatsprogrammen berördes 22 av des-sa, 4 kvinnor och 18 män, medan samtliga, 9 kvinnor och 21 män, berördes i nummer två.

Sjukfrånvaro, dagar/anställd:

	1991	1993
Korttidssjukfrånvaro	5,7	4,9
Långtidssjukfrånvaro	6,1	3,6
Arbetskadorna:	1	1
Personalomsättning:	2	0

Företagets verksamhetsbransch kännetecknas av damm, buller och till vissa delar tungt fysiskt arbete, som även innehåller högrepetitiva och obekväma arbetsställningar. I vissa delar av produktionslokalerna utsätts personalen för vibrationer som fortplantas från den maskinella utrustningen.

Under åren sedan företaget bildades har en uppbyggnad och utveckling av verksamheten skett inom olika områden. Rena organisationsförändringar har inte skett, men då produktfloran breddats har detta inneburit att organisation och utrustning genomgått förändringar.

Företaget uppfattas som förändringsbenäget speciellt då det gäller produktutveckling och produktionsteknik. I dessa processer har även personalen deltagit till viss del.

Initiativen till förändring har huvudsakligen kommit från ledningen,

Några utbildningar av personalen har inte skett tidigare.

Mål

Frebaco Kvarn AB tog fasta på, att med hjälp av Arbetslivsfonden, försöka genomdriva förbättringar på arbetsmiljöområdet. Det genomgripande målet var att minska arbetsskador, sänka sjukfrånvaron och personalomsättningen.

Det första arbetsplatsprogrammet riktade sig mot flera avdelningar inom företaget. Förpackningsavdelningen skulle få en bättre arbetsmiljö genom att monotont och högpregetivt arbete ersattes av automatik. Skiftarbetet skulle även upphöra. Lagertrucken skulle ersättas av en miljövänlig dito, samt en eldriven sopmaskin införskaffas.

I kvarn- och siloanläggningen skulle dammalsträngen bekämpas, samt genom en omplacering av sorteringsborden skulle helkroppsvibrationerna elimineras. En automatisk processövervakning eliminerar operatörens förflyttning i två våningsplan var 10: minut.

Personalens kompetens skulle även höjas genom olika livsmedelsutbildningar.

Det andra arbetsplatsprogrammet innebar en fortsatt satsning på att eliminera belastningsskador, damm samt vibrationer. Man riktade insatsen till att få bort det tunga arbetet kring att säcka och transportera del/helförädlade produkter. Punktutsug vid skruvtransportörer skulle minska förekomsten av fritt mjöldamm, samt investe-

ring av en centraldammsugare för effektivare och förenklad städning.

Vid bulkutlastningen ersätts den manuellt justerbara bälgen av en elektriskt manövrerad bälge med filter. Justerbara lyftbord/handtruckar eliminerar obekväma arbetsställningar vid lastning av pallar.

Vid arbetet med att utforma de båda arbetsplatsprogrammen har Previa deltagit. Previa hade tidigare gjort undersökningar vid företaget som visade på var de arbetsplatser fanns som hade största risker att ge arbetsskador hos personalen. Med utgångspunkt från dessa byggdes arbetsplatsprogrammen upp.

Som helhet kan sägas att företaget beslutade att göra förbättrande insatser på följande områden:

* Fysisk arbetsmiljö

- automatisk förpackningsmaskin
- miljövänlig truck
- eldriven sopmaskin
- punktfilter och filterbälge
- automatisk processövervakning
- flyttning av sikt och sorteringsbord
- omplacering av kommalningskvarnpunktutsug vid skruvtransportörer

- 4 st bulksilos

- centraldammsugare

- utlastningsbälge

- 5 st lyftbord

* Psykosocial arbetsmiljö

- livsmedelsutbildningar

Samarbetet med Arbetslivsfonden har under hela projektiden uppfattats som mycket bra. Ansökningsarbetet upplevdes som något komplicerat, men Previa ansvarade för denna del.

Genomförande

Ansvarig för projekten har varit företagets vd Jan-Olof Sjöblom. I övrigt har företagets ledningsgrupp deltagit i arbetet. Produktionschefen Jonny Norberg har administrerat offerter på arbete och utrustning, samt varit den som skött det operativa arbetet i genomförandet.

I ledningsgruppen har de olika delprojekten planerats, projekterats och prioriterats. Vissa delar av arbetet har fått genomföras

under semestertid, för att inte störa och avbryta den löpande produktionen.

Företagets två arbetsledare samt skyddsombud har till viss del varit aktiva i arbetsplatsprogrammen.

Genom att hålla informationsmöten har personalen kunnat delta med synpunkter och idéer. De genomförda projekten har sedan följts upp bland de berörda för utvärdering

I det första arbetsplatsprogrammet utgick flyttningen av sorteringsborden samt utbildningen av personalen.

Häri genom minskades det ekonomiska bidraget från Arbetslivsfonden från 710' till 424' kr. Dessa åtgärder togs istället med i det pågående arbetsplatsprogrammet.

De olika åtgärderna finansieras helt med egna medel. Dels med budgeterade medel men även ur likvid kassa.

Inga kritiska händelser har inträffat under arbetets gång. Av olika anledningar slopades de två delprojekten under det första arbetsplatsprogrammet, men de togs med i det andra. I övrigt har några interna företagsprojekt fått vänta till förmån för arbetsplatsprogrammen.

Om inte samarbetet med Arbetslivsfonden ägt rum, skulle uppskattningsvis endast 33 procent av de totala projekten blivit genomförda under denna tidsperiod.

Arbetet med att förbättra företagets arbetsmiljö kommer att fortsätta även efter arbetsplatsprogrammets genomförande.

Resultat

De båda arbetsplatsprogrammen har starkt bidragit till att skapa en bättre arbetsmiljö hos Frebaco Kvarn AB. Tunga lyft och obekväma arbetsställningar har eliminerats både i förpackningsavdelningen, samt i halvfabrikathanteringen och i bulkutlastningen.

Arbetsmiljön är betydligt dammfriare och operatören som övervakar processen i kvarn och siloavdelningen har fått ett rationellare arbetssätt för att klara sin arbetsuppgift.

Den automatiska förpackningsmaskinen har tagit bort risken för förslitningsskador som tidigare fanns i samband med lyft och transporter. Samtidigt har kapaciteten ökat här, och skiftgången upphört. Införskaffandet av de justerbara lyftborden/handtruckarna har underlättat arbetet såtillvida att pallen som lastas alltid kan hålla en riktig arbetshöjd.

Omplaceringen av kornmalningskvarnen, samt installation av bulksilos för udda produkter, har medfört att de tunga lyften i samband med säckning här har försvunnit.

Lagertrucken och sopmaskinen ger idag en bättre arbetsmiljö.

Punktfilter, utlastningsbälgar och punktutlug bidrar till att minska dammalstringen och möjliggör en återvinning av materialsvinn i processen.

En ytterligare åtgärd för en dammfriare miljö är installation av centraldammsugare. Denna var ännu inte installerad, men under upphandling. Den skall möjliggöra en effektivare städning, och i handhavandet mellan de olika våningsplanen i kvarn- och siloavdelningen innebär den en förbättring, då den är enklare att använda på de svåråtkomliga ytorna.

Sikt- och sorteringsborden var under installation. Dessa kommer att eliminera de besvärande helkroppsvibrationerna

De olika utbildningarna har ännu inte påbörjats, utan beräknas komma i ett senare skede.

Genom de hittills genomförda insatserna anser företaget att arbetsorganisationen och arbetsmiljön har blivit mycket bättre. Även engagemang och motivation har ökat bland personalen. Processens kapacitetsutnyttjande har ökat liksom den totala produktiviteten.

Personalen kan idag lättare rotera på olika arbetsuppgifter, och lagarbetet har förstärkts.

Sammantaget har de olika insatserna bidragit till en förbättrad arbetsmiljö. Främst har den fysiska arbetsmiljön varit föremål för åtgärder som skall ge en låg arbetsskade- och sjukfrånvaronivå.

Resultatet av det pågående arbetsplatsprogrammen kan ännu inte utläsas i minskad sjukfrånvaro, men tidigare gjorda insatser kan ha påverkat historiken.

	1991	1992	1993
Korttidssjukfrånvaro:	6,5	5,8	4,9
Långtidssjukfrånvaro:	4,2	6,2	3,6

Värdering/problem

Frebaco Kvarn AB har i sina arbetsplatsprogram nästan uteslutande inriktat sig på åtgärder som skall utveckla den fysiska arbetsmiljön. Man har härigenom lyckats ta bort många obekväma arbetsställningar som även varit förknippade med högre repetitiva arbetsmoment. Även arbetsbelastningar i form av tunga lyft har eliminerats. Personalen har även varit utsatt för kraftiga vibrationer (helkropp), som har påverkat i negativ riktning.

Företaget har även lyckats förbättra den dammiga luften på ett påtagligt sätt.

Genom riktade insatser har de hårdast utsatta arbetsstationerna förändrats med ett miljöhöjande resultat. Några problem har varit enkla att lösa men de flesta har krävt en större insats i form av tid och pengar.

Den automatiska förpackningsmaskinen har tillfört viss form av ny teknik, vilket bör ge en kompetenshöjning hos personalen.

Utan tvekan har de gjorda insatserna inneburit en kapacitetshöjning och en rationellare process.

På köpet har man fått en arbetsmiljö som är mera ergonomiskt anpassad emot arbets- och förslitningsskador, och dessutom trevligare.

Arbetsplatsprogrammen har planerats och genomförts på ett noggrant sätt. Man har lyckats med att inrikta sig på de allvarligaste problemen, valt rätt utrustning och genomfört förbättringarna fullt ut. (Centraldammsugare och utbildningarna återstår).

Vid företagsbesöket framkom kommentarer från olika projektdeltagare:

VD :

- De åtgärder som vi genomfört har varit väl motiverade. De har alla bidragit till att vi fått en bättre arbetsmiljö på företaget. Tack vare möjligheten till samarbete med Arbetslivsfonden har många investeringar blivit gjorda som annars skulle fått vänta en lång tid.

De anställda har blivit entusiasmerade av arbetet, och känner en större motivation när de fysiska belastningarna har blivit mindre.

Totalt sett har vi gjort ett komplett arbetsplatsprogram, där vi fått med alla de svåra arbetsstationerna.

Produktionschef:

- Produktionspersonalen har igenom arbetsplatsprogram fått en avsevärd bättre arbetssituation. Nivån för arbetsmiljön har höjts högst väsentligt, och risken för olika arbetsskador har minskat. Hela personalen har påverkats positivt av samtliga projekt, antingen direkt eller indirekt.

Förbättringsarbetet kommer även att fortsätta efter det att arbetsplatsprogrammen har avslutats.

Sammanfattning

Frebaco Kvarn AB har i sina arbetsplatsprogram inriktat sig på att i huvudsak förbättra den fysiska arbetsmiljön.

Detta har skett genom följande delprojekt:

- * Automatisk förpackningsmaskin
- * Miljövänlig truck
- * Eldriven sopmaskin
- * Punktfiler och filterbälg
- * Automatisk processövervakning
- * Flyttning av sikt- och sorteringsbord
- * Omplacering av kornmalningskvarn
- * Punktutsug vid skruvtransportörer
- * 4 st bulksilos
- * Centraldammsugare
- * Utlastningsbälg
- * 5 st lyftbord

Den psykosociala arbetsmiljön har förbättrats genom följande delprojekt:

- * Livsmedelsutbildningar

Man har satsat på en automatisk förpackningsmaskin, som eliminerar risker för förslitningsskador, tunga lyft m.m. Den omplacerade kornmalningskvarnen och bulksilos för udda produkter tar båda bort säckningsarbete som är fysiskt ansträngande.

Truck och sopmaskin ger en bättre miljö i form av bra arbetsplats och effektivare städning.

Företagets verksamhet är mycket dammalstrande, vilket åtgärdas med punktfiliter, utlastningsbälgar och punktutsug. Här kan även en viss återvinning av malda produkter ske. Centraldammsugaren skall ge en effektivare städning, samt att den är enklare att handha på de olika våningsplanen i silobyggnaden. Denna är ännu inte installerad, men under upphandling.

Flyttning av sikt- och sorteringsborden till bottenplanet kommer att ta bort besvärande vibrationer (helkropp) som personalen utsätts för.

Den automatiska processövervakningen skall eliminera operatörens stressbetonade förflyttning mellan de olika våningsplanen.

Vidareutbildning av personalen skall ske i syfte att höja kompetensnivån, samt få en högre kvalitet på arbete och slutprodukt.

Företaget har idag genomfört arbetsplatsprogrammen till största delen. Endast installation av centraldammsugare och de olika personalutbildningarna återstår. Frånsett detta, kan det idag konstateras att gjorda insatser starkt har påverkat den fysiska arbetsmiljön i positiv riktning.

Tunga lyft, fysiskt påfrestande arbetsställningar och monotona arbeten har byggts bort. En betydligt bättre och dammfri miljö har även blivit en del av resultatet.

Effektiviteten har ökat och en rationellare process har förstärkt arbetsorganisationen. Detta visar sig även i en ökad motivation hos personalen.

Sammantaget kan sägas att företagets båda arbetsplatsprogrammen kommer att påverka sjukfrånvaro, arbetsskador och trivsel på ett positivt sätt. Detta kommer att starkt bidra till ett framtida lägre ohälsotal. En framtida inriktning vore att även arbeta med de psykosociala faktorerna.

	<i>Före</i>	<i>Minskning</i>	<i>Mål</i>	<i>Verkligt</i>
<i>Antal arbetsskador</i>	1		0	
<i>Sjukfrånvarodagar totalt</i>	259,6		228,8	
<i>Sjukfrånvaro/ anställd</i>	11,8		10,4	
<i>Därav</i>				
<i>Korttidsfrånvaro</i>	5,7		4,3	
<i>Långtidsfrånvaro</i>	6,1		6,1	
<i>Antal ersättningsrekr. p.g.a. frånvaro</i>				
<i>Rehabiliterade</i>				
<i>Påbörjade rehabiliteringar</i>				
<i>Kapacitet/ resursutnyttjande</i>				
<i>Ökad produktivitet</i>				
<i>Omsättning Mkr</i>				

Dnr 42/92

ISSN 1104-6449